

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

Кафедра українознавства та гуманітарної освіти

Затверджую
Перший проректор,
проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи
_____ А.М. Фесенко
“ ___ ” _____ 2008р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

“ ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА ”

(назва дисципліни)

для напрямів підготовки(спеціальностей):

6.030601 “Менеджмент”, 6.050101 “Комп’ютерні науки”,
6.050502 “Інженерна механіка”, 6.050401 “Металургія”,
6.050402 «Ливарне виробництво», 6.050504 “Зварювання”,
6.050202 “Автоматизація та комп’ютерно-інтегровані технології”,
6.050503 «Машинобудування», 6.050702 “Електромеханіка”

ДЕННЕ ВІДДІЛЕННЯ

Ухвалено методичною
комісією факультету

економіко-гуманітарний
(назва факультету)

Протокол № 8 від 02.06.2008

Голова МК

_____
(підпис, ініціали, прізвище)

Програму рекомендовано
кафедрою

українознавства та гуманітарної освіти
(назва кафедри)

№19 от 27.05.08
(протокол №, дата)

Завідувач кафедри
Кудерська Т.В.

Краматорськ 2008

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Навчальна програма дисципліни «Психологія і педагогіка» розроблена відповідно до структури та змісту учбових посібників, які рекомендовано для студентів вищих учбових закладів технічного та економічного напрямку.

Навчальним відділом академії на вивчення курсу відведено 54 години, з них 26 аудиторних годин:- 14 годин лекцій, 8 годин семінарських занять, 4 годин – перевірка знань та 28 годин виділено для самостійної роботи студентів (1,5 кредиту). Курс «Психологія і педагогіка» вивчається в п'ятому (шостому) навчальному семестрі.

Курс «Психологія і педагогіка» посідає важливе місце в загальній структурно-логічній схемі підготовки спеціаліста. Він належить до циклу гуманітарних дисциплін, пов'язаних з вивченням особливостей функціонування і розвитку особистості, а також спрямований на формування знань і умінь строїти відношення у діловій та повсякденній сферах життя.

Курс «Психологія і педагогіка» тісно пов'язаний з такими навчальними предметами, як «Етика ділового спілкування». Дисципліна «Психологія і педагогіка» є базовим курсом даного циклу, який вчить студентів розуміти факти та закономірності психічних явищ, основні категорії та методи формування особистості в навчально-виховному процесі. Дисципліна „Етика ділового спілкування” формує вміння розуміти прояви особистості в ділових і суспільних відносинах, приймати правильні рішення у спілкуванні, знайомить з критеріями оцінки певних фактів психічних проявів у визначенні типів та класифікації особистісних якостей людини в діловій сфері.

II РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Розподіл навчальних годин за триместрами та видами навчальних занять здійснюється відповідно до робочих навчальних планів за такою формою:

Таблиця 1 - Розподіл навчальних годин за триместрами та видами навчальних занять

Семестр	Всього	Розподіл за триместрами та видами занять							Триместр. атестація		
		Лекцій	Модуль	Семінарів	Кредит	практик	Комп'ют.	Контроль знань		СРС	
										Всього	У тому числі на викон. ІСЗ
5(6)	54	14	1	8	1,5	-	4	28	-	залік	

Склад модулів
(розподіл часу на їх засвоєння, терміни контролю)

№ п/п	Стислий зміст модуля	Триместр	Загальна кількість годин	Кредити ECTS	Кількість ауд.годин	Форми та методи контролю	Тиждень проведення	Кількість балів	
								мінімальна	максимальна
1	Предмет психології. Мозок і психіка. Пізнавальні та емоційно-вольові процеси процеси відчуття, сприйняття, уваги, уявлення пам'ять та мислення Психічні стани та якості особистості - класифікація психічних станів характеристика якостей особистості психологія людських відносин	3	108	3	38	Усне опитування	2-3	5	10
						Контрольна робота	4-5	20	30
						Колоквіум	6	10	30
						Тестування	6-7	15	20
						Усне опитування	8-9	5	10
	Всього		108	3	38	Загальна кількість балів		55	100

III МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

III.1 Ціль викладання дисципліни

Навчальний курс «Психологія і педагогіка» націлює студентів на вивчення механізму психічної діяльності людини, а також розуміння закономірностей формування і розвитку особистості і особливостей поведінки людини в суспільному середовищі.

Основна ціль викладання дисципліни – навчити студентів розуміти принципи і закономірності функціонування психіки і проявів особистості. Вміти практично використовувати дані знання та вміння у практиці спілкування і вирішенні своїх життєвих завдань і рішень.

III.2 Задачі вивчення дисципліни

Після вивчення курсу «Психологія і педагогіка» студенти повинні:

Знати:

Основна задача вивчення курсу «Психологія і педагогіка» – добитися того, щоб студенти чітко опанували визначення і види психічних явищ, механізм функціонування психіки людини, категорії та методи педагогічного впливу при формуванні особистості в навчально-виховному процесі.

Вміти:

Після вивчення курсу студенти повинні вміти:

- визначати певні психічні явища, та відрізняти їх одне від одного за суттєвими особливостями;
- визначати певні характеристики і типи психічних явищ;
- зв'язувати психічні функції між собою у роботі цільного психічного механізму;
- характеризувати певні прояви поведінки та діяльності людини за типовими особливостями;
- розробляти стратегію будівництва оптимальних відносин та виконання власних та ділових справ.

Оволодіти навичками:

В результаті вивчення дисципліни «Психологія і педагогіка» студент повинен:

- придбати тверді вміння використання отриманих знань в стандартних ситуаціях – при виконанні вправ, рішенні задач, розборі навчальних тестів, що дозволить орієнтуватися в реальних життєвих ситуаціях (при вирішенні питань оптимального рішення завдань самореалізації і соціального спілкування) і приймати вірні рішення;
- вміти проводити аналіз психічних станів та властивостей особистості для підбору професійних кадрів, та ділової команди;
- оволодіти навичками визначення певних психічних властивостей особистості і вибору методу взаємовідносин;
- вміти проводити аналіз здібностей і можливих перспективних досягнень певної людини у визначенні перспектив розвитку колективу і організації;
- проводити аналіз причин існуючих або назриваючих конфліктів і впроваджувати засоби подолання і профілактики їх;
- оволодіти навичками застосування методик дослідження і аналізу особистісно-психологічних властивостей людей стилів і рівнів соціальних відносин;
- вміти орієнтуватися у ситуаціях соціальних відносин і визначати необхідні засоби оптимальної взаємодії партнерів.

IV ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

IV.1 РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

Розподіл навчального часу за темами наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 - Розподіл навчального часу за темами

Найменування тем	Розподіл за триместрами та видами занять						
	Всього	Лекції	Практичних занять	Семинарів	Лаб. Раб.	Контроль знань	СРС
Тема 1: Предмет, задачі і методи психології і педагогіки: - історичний аспект становлення психології як науки; - психіка, форми психічних явищ; - методи психологічного дослідження; - основні поняття педагогіки та методи педагогічного	6	2		2			2

впливу. Тема 2: Психічні процеси: - увага як основний процес регуляції психічної діяльності; - процеси відчуття і сприйняття як сенсорні функції психіки; - пізнавальні процеси образного відображення – уявлення та уява; - пам'ять та мислення.	10	4		2		4
Тема 3: Емоційно-вольова сфера: - класифікація емоційних проявів; - характеристика вольових якостей; - функції емоцій та волі.	9	1		1		4
<i>Контрольна робота - за попередніми трьома темами(1-3)</i>						
Тема 4: Психічні стани людини: - критерії визначення і класифікація; - ти пічні позитивні і негативні психічні стани; - специфічні психічні стани.	10	1		-	2	9
Тема 5: Характеристика особистості: - характеристика темпераменту; - спрямованість особистості; - характер людини; - задатки та здібності.	4	2		1		4
Тема 6: Психологічні аспекти спілкування: - сторони та види спілкування людей; - бар'єри спілкування та засоби їх подолання.	8	4		1		6
Тема 7: Конфлікти та засоби їх уникнення: - структура конфлікту; - класифікація конфліктів; - засоби уникнення конфлікту.	10	4		1		6
	10	4		1	2	6
<i>Колоквіум за темами курсу</i>						
Всього:	72	18		9		59

IV.2 ЛЕКЦІЇ

Зміст і обсяг лекційних занять наведено в таблиці 3.

Таблиця 3 - Зміст і обсяг лекційних занять

Найменування тем, розділів	Кількість годин	Дидактичні засоби	Література
1	2	3	4
Тема 1: Предмет, задачі і методи психології і педагогіки. Предмет наукової психології. Опис кола явищ, що вона вивчає. Історію психології можна розділити на 2 періоди:	2	7 плакатів з малюнками та схеми	[10, с 4-6; 15, с 6-17; 8, с 37-87;

<p>донауковий і науковий (1879р.). Поняття психіка. Форми психічних явищ: I - психічні процеси (пізнавальні й емоційно-вольові); II - психічні стани (позитивні, негативні і специфічні); III - властивості особистості (спрямованість, темперамент, характер, здібності). Предмет сучасної педагогіки Основні поняття педагогіки: виховання ,навчання, освіта, розвиток. Основні проблеми педагогіки: - сутність і закономірності розвитку і формування особистості в умовах спеціально організованого виховання; - дослідження методів виховання, навчання й освіти; визначення цілей виховання. Методи психології: I - основні: методи спостереження й експерименту; II - додаткові: бесіда, інтерв'ю, анкетування, соціометрія, референтометрія, біографічний метод, тестування, моделювання і психолого-педагогічний експеримент, метод вивчення продуктів діяльності, метод вивчення літературно-історичних джерел, математичні методи. Методи педагогіки - виділяють п'ять груп методів педагогічного впливу на особистість: переконання, вправи і привчання, навчання, стимулювання, контроль і оцінка. Завдання на СРС. Мозок і психіка</p> <p>Тема 2: Психічні процеси. Увага як спрямованість і зосередженість психічної активності. Особливості уваги (не має свого утримання, а як би обслуговує психічні процеси, виконуючи регулюючу функцію). Фізіологічна основа уваги - домінанта (тимчасово пануючий у корі головного мозку осередок збудження, дія якого підкоряється закону індукції нервових процесів). Функції уваги: 1 Функція добору значимих впливів, що відповідають потребам даної діяльності. 2 Функція ігнорування інших несуттєвих конкуруючих впливів. 3 Функція утримання, зберігання виконуваної діяльності, поки не буде досягнута ціль, тобто регуляції і контролю діяльності. Основні властивості уваги: концентрація, об'єм, розподіл, переключення, стійкість. Види уваги: - мимовільна; довільна; післядовільна. Стан, протилежний увазі - розсіяність. Відчуття – як пізнавальний психічний процес. Відчуття - джерело всіх наших знань, а органи відчуття - ті канали, по яких ми одержуємо всі відомості про світ. По своєму походженню й змісту відчуття об'єктивні, а за формою, по ступеню достовірності - суб'єктивні.</p>	<p>4</p>	<p>6 плакатів з малюнками та схеми</p>	<p>19, с 121-138; 17, с 6-34, 465-480.]</p> <p>[10, с 7-11; 15,с. 22-43; 19, с. 138-156; 8, с 243-278, 341-356; 17, с 61-86.]</p>
---	----------	--	--

<p>Фізіологічний механізм відчуттів – аналізатори. Сукупність всіх аналізаторів - сенсорна сфера. Нижній абсолютний поріг чутливості. Верхній абсолютний поріг.</p> <p>Німецькі вчені Вебер і Фехнер - психофізіологічний закон залежності інтенсивності відчуттів від сили подразника ($S=K \lg Y+C$).</p> <p>Адаптація – визначення і форми. Сенсibiliзація – її характерні риси.</p> <p>Класифікація відчутті:</p> <ul style="list-style-type: none"> - екстероцептори - аналізатори зовнішнього світу; - інтероцепторы - аналізатори стану організму; - пропріоцептори - аналізатори руху, рівноваги. <p>Властивості: наявність якості, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація подразника.</p> <p>На основі відчуттів організується психічний процес - сприйняття.</p> <p>Сприйняття його характеристика та класифікація видів.</p> <p>Фізіологічна основа сприйняття. Спеціальних органів сприйняття немає. Матеріали для сприйняття дають аналізатори. У основі сприйняття лежать складні системи нервових зв'язків, так звані міжаналізаторні зв'язки. Види сприйняття.</p> <p>Класифікація:</p> <ul style="list-style-type: none"> -у залежності від того, який аналізатор грає основну роль, розрізняють зорові, слухові, тактильні, кінестетичні, запаху види сприйняття; -за організацію перцептивної (що сприймає) діяльності розрізняють ненавмисні (що визначаються зовнішніми обставинами) і навмисні (регульовані визначеною ціллю) сприйняття. <p>Особливості (властивості) сприйняття: константність, предметність, цілісність, осмисленість, залежність від минулого досвіду людини, - апперцепція.</p> <p>Ілюзії - перекручені сприйняття.</p> <p>На основі отриманих раніше відчуттів і сприйнятів - уявлення.</p> <p>Уявлення, його характеристика.</p> <p>На відміну від сприйняття уявлення виникає без безпосередньої діяльності органів почуттів.</p> <p>Властивості уявлення: носять більш узагальнений характер, вони менше виразні, більш фрагментарні і характеризуються нестійкістю і рухливістю.</p> <p>Фізіологічною основою уявлень є встановлення "слідів" що утворилися в мозку при виробітку умовного рефлексу.</p> <p>Уява створює нові образи. Уява служить людині не тільки для пізнання навколишнього світу, але і для перетворення, створення нового.</p> <p>Розрізняються пасивна й активна уява.</p> <p>Активна уява ділиться на відтворювальну і творчу. Задачі творчої уяви. Мрії та марення.</p> <p>Пам'ять, її характеристика.</p>		<p>5 плакатів з малюнками та схеми</p>	<p>[10, с 11-18; 8, с 278-340; 17, с 87-117; 15, с 44-68; 19,с 156-179.]</p>
---	--	--	--

<p>Види пам'яті:</p> <p>I. У залежності від того, що ми запам'ятовуємо, розрізняють: - рухову;- емоційну; - образну; - ейдетичну (відрізняється фотографічною точністю); - словесно-логічну.</p> <p>II. II. За характером цілей діяльності:- мимовільна;- довільна.</p> <p>III. III. За часом закріплення і зберігання інформації:- сенсорна; - короткочасна; - довгострокова;- оперативна.</p> <p>Основні процеси пам'яті : запам'ятовування, зберігання і відтворення того, що зберігалось.</p> <p>Продуктивність пам'яті: обсяг пам'яті, швидкість запам'ятовування, точності відтворення, тривалість збереження і готовність пам'яті.</p> <p>Причини, що впливають на продуктивність пам'яті: об'єктивні: характер матеріалу (ритмічність, наочність зрозумілість, зв'язність, осмисленість), установка, кількість матеріалу. суб'єктивні: стан організму, інтерес, установка, що передує, досвід, тип запам'ятовування.</p> <p>Мислення - вищий рівень пізнання.</p> <p>Характеристика мислення.</p> <p>Види мислення: - предметно-дійове (пов'язане з практичними діями над предметами); - наочно-образне (що спирається на сприйняття й уявлення); - абстрактно-логічне мислення (мислення поняттями).</p> <p>Основні форми логічного мислення: - поняття, - судження, - висновки. Висновки робляться засобом індукції, дедукції або традукції.</p> <p>Основні розумові операції: аналіз, порівняння, синтез, узагальнення й абстрагування.</p> <p>Основні якості мислення: широта, глибина, самостійність, швидкість розуміння, критичність.</p> <p>Мислення і мова. Всі види людського мислення нерозривно пов'язані з мовою.</p> <p>Теоретичне і практичне мислення.</p> <p>Знаки і їхнє використання в мисленні.</p> <p>Завдання на СРС. Емоційно-вольова сфера.</p> <p>Тема 3: Психічні стани людини.</p> <p>Психічні стани характеризуються цілісністю, рухливістю і відносною сталістю, взаємозв'язком із психічними процесами і властивостями особистості, індивідуальною своєрідністю і типовістю, крайнім різноманіттям, полярністю.</p> <p>Класифікація психічних станів: -у залежності від ролі особистості і ситуації у виникненні психічних станів - особисті і ситуативні; -у залежності від домінуючих (головних) компонентів (якщо такі явно виступають) - інтелектуальні, вольові, емоційні і т.д.; -у залежності від ступеня глибини - стани (більш-</p>	2	схеми таблиці	[10,с.19-26; 17, с156-176, 126-129; 19, с180-185.]
--	---	------------------	---

<p>менш) глибокі, або поверхневі; -у залежності від часу протікання - короткочасні, зтяжні, тривалі і т.д.;</p> <p>-у залежності від впливу на особистість - позитивні і негативні, -стенічні, що підвищують життєдіяльність, і астеничні; -у залежності від ступеня усвідомленості - стани більш-менш усвідомлені; -у залежності від причин, їх що викликають; -у залежності від ступеня адекватності об'єктивної обстановки, що їх викликала.</p> <p>Можна виділити типові позитивні і негативні психічні стани, властиві більшості людей як у повсякденному житті (любов, щастя, горе і т.д.), так і в професійній діяльності, особливо в діяльності, пов'язаної з екстремальними (крайніми, незвичайними) умовами - психічні стани професійної придатності, усвідомлення значимості своєї професії, стан радості від успіхів у роботі, стан вольової активності і т.д.</p> <p>Негативні психічні стани і їхнє попередження: психічна напруженість; -нерішучість; невпевненість в собі; стрес (від англ. "напруга"); тривожність; фрустрація.</p> <p>Специфічні психічні стани людини. Пильнування – сон. Медитація і гіпноз. Біль і анальгезія. Віра. Ейфорія і дисфорія. Дидактогенія і ятрогенія.</p> <p>Завдання на СРС. Специфічні психічні стани</p> <p>Тема 5: Характеристика особистості.</p> <p>Поняття про людину: Людина, індивід, індивідуальність, особистість, субект.</p> <p>Найважливіші компоненти структури особистості: спрямованість; темперамент; характер; здібності.</p> <p>Спрямованість як система ціннісних орієнтацій. Її характеристика.</p> <p>Форми мотивації (мотиви діяльності): потяги, бажання, інтереси, схильності, ідеали, світогляд, переконання.</p> <p>В основі спрямованості лежать потреби людини. Класифікація потреб за А. Маслоу: фізіологічні потреби, потреба безпеки, захисту, групова приналежність, потреба поваги, потреби у самоактуалізації.</p> <p>Темперамент. Характеристика типів.</p> <p>Типи темпераменту: 1) За Гиппократом-Галеном: сангвінічний; холеричний; флегматичний; меланхолічний.</p> <p>2) За І.П. Павловим: сильний, урівноважений, рухливий; сильний, неурівноважений; сильний, урівноважений, нерухомий; слабкий, неурівноважений.</p> <p>Основні ознаки (характеристики) темпераменту визначаються набором наступних рис: активність, реактивність, тривожність, регидність, чутливість (сензитивність), нейротизм.</p> <p>Характер. Його характеристика.</p>	<p>4</p>	<p>схеми</p>	<p>[8, с.397-415; 10, с37-40; 19, с.199-204, 239-244; 15, с102-120; 17, с166-183, 228-244.]</p>
--	----------	--------------	---

<p>Формувати особистість - це формувати характер. Класифікація рис характеру: - за відношенням особистості до визначеної сторони діяльності: стосовно праці; стосовно відносин; стосовно самого себе; стосовно речей; - за генезисом рис: вольві, емоційні, інтелектуальні; - за акцентуації рис характеру: циклоїдний, гипертимний, лабільний, астенічний, сензитивний, психастенічний, шизоїдний, епілептоїдний, демонстративний, дистимний, конформний. Типологія характерів: 1) конструкційні теорії, що пов'язують особливості характеру з зовнішнім виглядом людини, із її конструкцією, (Ростан, Ломброзо, Сиго, Кречмер, Шелдон і ін.); 2) акцентуальні теорії, прикордонні стани між нормою і психопатіями (К.Леонгард, Е.Лічко й ін.); 3) типологія К.Юнга: екстраверти і інтраверти. Завдання на СРС. Здібності. Їх характеристика.</p> <p>Тема 6: Психологічні аспекти спілкування. Спілкування - основа міжособових відносин. Аспекти: зміст, ціль і засоби. Вісім функцій (цілей) спілкування: контактна, інформаційний обмін повідомленнями, спонукальна - стимуляція активності партнера, координаційна, розуміння, обміну емоціями, установлення відносин, надання впливу і т.д. Структура спілкування має три сторони. Комунікативна сторона спілкування, інтерактивна, перцептивна Спілкування як обмін інформацією. Типи інформації й засоби комунікації. Спілкування як взаємодія. Інтерактивна сторона спілкування. Типи взаємодій: кооперація й конкуренція, згода і конфлікт, пристосування й опозиція, асоціація й дисоціація і т.д. Спілкування як сприйняття людьми один одного- перцепції Ідентифікація особистості. Рефлексія і каузальна атрибуція. Завдання на СРС. Бар'єри спілкування та засоби їх подолання.</p>	<p>1</p>	<p>2 плакати та схеми</p>	<p>[17, с.184-224, 245-250; 10, с40-46; 19, с204-217; 15, с115-122.]</p>
<p>Тема 7: Конфлікти та засоби їх уникнення і подолання. Основні типи міжособових конфліктів. Міжособистісні конфлікти - ситуації протиріч, сутичок між людьми Основні типи міжособових конфліктів. Ціннісні конфлікти. Конфлікти. Конфлікти, що виникають через порушення норм і правил взаємодії. Розрізнення характеру конфлікта. Характер конфлікту (конфлікт цінностей, або інтересів, або норм і правил взаємодії) визначається характером проблеми. Характеристика конфлікту – гострота. Ступінь емоційної втягненості людини в конфлікт. Способи рішення конфліктів. Стратегії поведінки учасників конфліктної ситуації діляться на три основні категорії: силові стратегії, стратегії взаємодії, різноманітні переговорні стратегії. Розрізняються дві принципові моделі переговорів - модель "взаємних вигод" і модель "поступок зближення" ("торгу").</p>	<p>1</p>	<p>схеми</p>	<p>[15, с.132-177; 17, с408-453; 19, с.308-343; 10, с78-85; 8, с210-224.] [10, с70-77;]</p>

Завдання на СРС. Способи психологічного впливу на людину.

Разом:

14

IV.4 СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Зміст, обсяг в годинах і методичне забезпечення семінарських занять наведено в таблиці 5.

Таблиця 5 - Зміст, обсяг в годинах і методичне забезпечення семінарських занять

№ заняття	Найменування теми і питання плану семінарських занять	Назва практичних завдань, які розв'язуються на семінарських заняттях	Навчальна література	Обсяг в годинах
1	<p>Введення в психологію та педагогіку:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. практичне значення даних наук у життєдіяльності; 2. наукова та життєва психологія; 3. педагогічні аспекти виховання. <p>Предмет, задачі і методи психології і педагогіки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. історичний аспект становлення психології і педагогіки як науки; 2. психіка, форми психічних явищ; 3. методи психологічного дослідження; 4. основні поняття педагогіки та методи педагогічного впливу. <p>Самостійна робота за матеріалом: за темою „Мозок і психіка”.</p>	<p>Розподіл тем докладів; проведення нульового контролю; розгляд термінів психологічного словника; психологічні тести: „Самооцінка”, „Ведуча півкуля”</p> <p>Розгляд питань першої лекційної теми; самостійна письмова робота за матеріалом 1 лекційної теми; слухання докладів (3-4).</p>	<p>[8, с 87-161; 19, с 82-121; 17, с 6-18, 465-480.]</p> <p>[10, с 4-6; 15, с 6-17; 8, с 37-87; 19, с 121-138; 17, с 6-34, 465-480.]</p>	2
2	<p>Психічні процеси:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. увага як основний процес регуляції психічної діяльності; 2. процеси відчуття і сприйняття як сенсорні функції психіки; <p>Емоційно-вольова сфера:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. класифікація емоційних проявів; 2. характеристика вольових якостей; 3. функції емоцій та волі. <p>Контрольна робота за пройденим матеріалом: (1, 2-ю частиною 2-ї лекцій і темою с/р: „Емоції та воля”.)</p>	<p>Розгляд питань другої лекційної теми і матеріалу теми для самостійного вивчення: „Емоційно-вольова сфера”, та термінів психологічного словника;</p> <p>слухання докладів (3-4);</p> <p>Розгляд питань четвертої лекційної теми; слухання докладів (3-4); психологічні тести: Айзенка, „IQ”:</p>	<p>[10, с 7-11; 15, с. 22-43; 19, с. 138-156; 8, с 243-278, 341-356; 17, с 61-86.]</p> <p>[8, с.1357-396; 10, с28-36; 17, с139-155; 19, с219-238; 15, с69-100.]</p> <p>[10, с 11-18; 8, с 278-340; 17, с 87-117; 15, с 44-68; 19, с</p>	2

	<p>Психічні процеси:</p> <ol style="list-style-type: none"> пізнавальні процеси образного відображення – уявлення та уява; пам'ять та мислення. 		156-179.	
3	<p>Психічні стани людини:</p> <ol style="list-style-type: none"> критерії визначення і класифікація; типові позитивні і негативні психічні стани; специфічні психічні стани. <p>Тест за матеріалом розглянутих тем</p> <p>Характеристика особистості:</p> <ol style="list-style-type: none"> характеристика темпераменту; спрямованість особистості; 	<p>Розгляд питань п'ятої лекційної теми;</p> <p>самостійна письмова робота за матеріалом попередніх тем; слухання докладів (3-4); психологічний тест Айзенка „Темперамент”.</p> <p>Розгляд питань 4-5 лекційних тем;</p> <p>Контрольна письмова робота за матеріалом 4-5 лекційних тем;</p> <p>слухання докладів(3).</p>	<p>[10,с.19-26; 17, с156-176, 126-129; 19, с180-185.]</p> <p>[8, с.397-415; 10, с37-40; 19, с.199-204, 239-244; 15, с102-120; 17, с166-183, 228-244.]</p>	2
4	<p>Характеристика особистості:</p> <ol style="list-style-type: none"> Класифікація рис характеру та типологія; Здібності людини. Їх види та рівні. <p>Психологічні аспекти спілкування:</p> <ol style="list-style-type: none"> сторони та види спілкування людей; бар'єри спілкування та засоби їх подолання. <p>Колоквіум за темами курсу</p>	<p>Розгляд питань та опитування за шостою лекційною темою;</p> <p>слухання докладів (3-4); психологічний тест Леонгарда „Акцент. характеру”:</p> <p>Розгляд питань сьомої лекційної теми; слухання докладів (3-4); психологічний тест визначення ціннісних орієнтацій:</p>	<p>[17, с.184-224, 245-250; 10, с40-46; 19, с204-217; 15, с115-122.]</p> <p>[15, с.132-177; 17, с408-453; 19, с.308-343; 10, с78-85; 8, с210-224.]</p>	2
	РАЗОМ			8

IV .5 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

На самостійну роботу студентів по вивченню курсу «Психологія і педагогіка» передбачено 28 годин, що складає 58% від аудиторного фонду часу, запланованого програмою дисципліни.

Покладаючись на достатньо високий рівень підготовки аудиторії (студентів третього курсу), на самостійну роботу з курсу «Психологія і педагогіка», заплановано питання, які поширюють знання студентів по окремим теоретичним і практичним питанням. Їх обговорювання треба починати з заслуховування докладів і рефератів на семінарських заняттях. Тобто основним видом самостійної роботи студентів з курсу «Психологія і педагогіка» слід вважати підготовку рефератів і докладів.

Окрім того, об'єктом самостійного рішення повинні бути теми і питання, які, враховуючи обмеженість часу аудиторних занять, не можуть бути опрацьовані на семінарських заняттях.

Час на виконання позааудиторної самостійної роботи наведено в таблиці 6. Час на підготовку до контрольних робіт зафіксовано в таблиці 2.

Деякі питання вимагають від студентів більш глибокого опанування теоретичного матеріалу. Тому вони пропонуються студентам, які планують перехід на магістерську підготовку.

Перелік питань і практичних завдань для самостійної роботи студентів та обсяг годин по їх вивченню наведено в додатку 1.

Порядок виконання вище наведених видів самостійної роботи є в методичних вказівках до самостійної роботи студентів ДДМА з дисципліни «Психологія і педагогіка».

Дидактичні засоби для виконання позааудиторної самостійної роботи

Позааудиторна самостійна робота студентів припускає щотижневу підготовку до лекцій (за конспектом, підручниками або навчальними посібниками), також виконання різноманітних теоретичних завдань: визначення понять, підготовку питання для доповіді, вибіркоче конспектування матеріалу до самостійної підготовки, написання письмової самостійної роботи (реферату) за вільно вибраною темою.

Перелік завдань до самостійної підготовки, коментарі до вивчення матеріалу лекцій та перелік літературних джерел наведений нижче.

Завдання для самостійної підготовки за темами

Сутність завдання	Коментарі	Література до виконання самостійної роботи
Тема 1. Мозок і психіка. Визначення понять: мозок, психіка, свідоме, підсвідоме, асиметрія півкуль мозку. Структура будови мозку. Блоки мозку.	Необхідно надати чітке формулювання сутності понять за даною темою. Засвоїти сутність структури будови мозку: відділи, їх спеціалізація. Розібрати особливості функціонування блоків мозку (за О.Лурією): тонус, прийому та переробітки матеріалу, програмування.	Основна: [8], [10] Додаткова: [4], [5]

<p>Тема 2. Емоційно-вольова сфера.</p> <p>Визначення понять: емоція, стеничний, астеничний, афект, депресія, амбівалентність, воля, абулія.</p> <p>Характеристика емоційно - вольової сфери людини за схемою.</p>	<p>Розкрити сутність понять за даною темою.</p> <p>Охарактеризувати емоційну сферу за наступним планом: поняття емоції, фізіологічна основа, типи емоцій, функції емоцій.</p> <p>Охарактеризувати вольову сферу за наступним планом:</p> <p>поняття воля, вольові якості, їх рівні, структура вольового акту, порушення волі, особливості розвитку волі.</p>	<p>Основна: [2], [10], [16], [17]</p> <p>Додаткова: [5], [8]</p>
<p>Тема 3. Специфічні психічні стани.</p> <p>Визначення понять: психічний стан, сон, гіпноз, медитація, біль, анальгезія, ейфорія, дисфорія, дидактогенія, ятрогенія.</p> <p>Характеристика окремих специфічних психічних станів.</p>	<p>Розкрити сутність понять за даною темою.</p> <p>Охарактеризувати наступні специфічні психічні стани: сон, гіпноз, медитація, біль, анальгезія, ейфорія, дисфорія, дидактогенія, ятрогенія.</p>	<p>Основна: [8], [17],</p> <p>Додаткова: [5], [21]</p>
<p>Тема 4. Психологічні аспекти спілкування</p> <p>Визначення понять: спілкування, бар'єри спілкування.</p> <p>Сторони та види спілкування людей.</p> <p>Бар'єри спілкування та засоби їх подолання.</p>	<p>Розкрити сутність понять за даною темою.</p> <p>Визначити аспекти: зміст, ціль, засоби, функції спілкування (контактна, інформаційний, спонукальна, координаційна, обміну емоціями, установлення відносин, надання впливу тощо).</p> <p>Розкрити структуру спілкування: комунікативну, інтерактивну, перцептивну.</p> <p>Охарактеризувати засоби комунікації.</p>	<p>Основна: [1], [3], [10]</p> <p>Додаткова: [7], [17], [18]</p>
<p>Тема 5. Конфлікти та засоби їх уникнення і подолання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - структура конфлікту; - класифікація конфліктів; - засоби уникнення конфлікту. 	<p>Розкрити сутність понять за даною темою.</p> <p>Охарактеризувати основні типи міжособових конфліктів.</p> <p>Розкрити способи вирішення конфліктів та стратегії поведінки учасників конфліктної ситуації (силові стратегії, стратегії взаємодії, різноманітні переговорні стратегії: модель "взаємних вигод" і модель "поступок зближення" ("торгу").</p>	<p>Основна: [4], [3]</p> <p>Додаткова: [7], [17]</p>

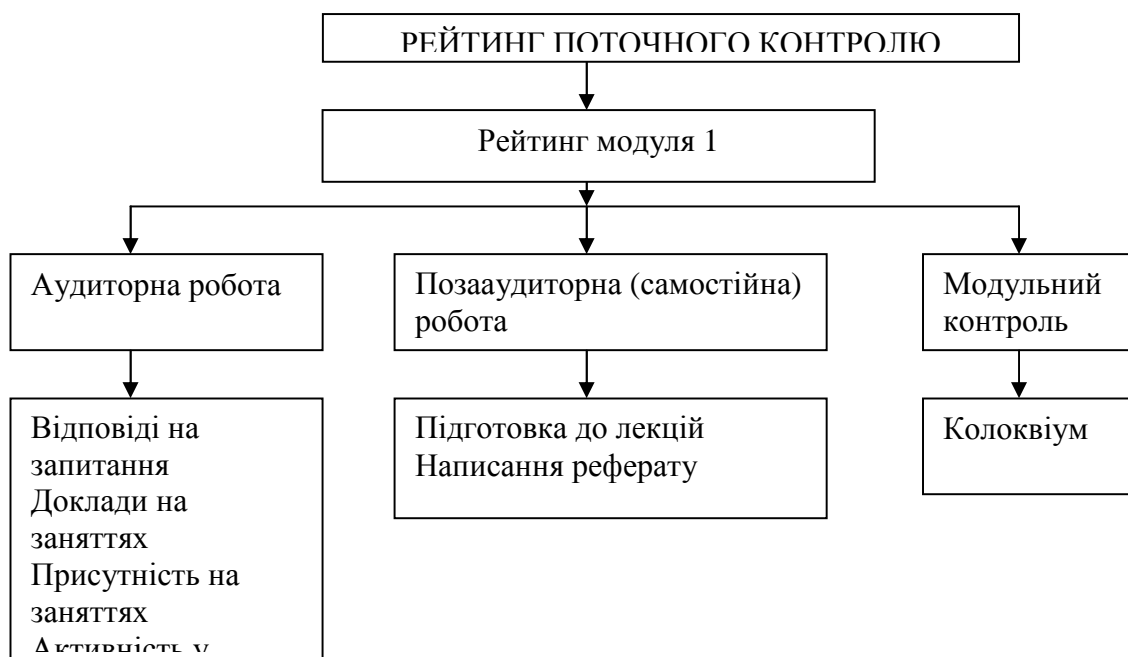
Система рейтингового контролю та критерії оцінювання знань студентів за курсом „Психологія та педагогіка”

Рейтинговий контроль за курсом „Психологія та педагогіка” складається із поточного контролю (оцінка поточних знань студентів протягом триместру вивчення курсу) та підсумкового контролю (складання заліку за курсом „Психологія та педагогіка”).

1) Система рейтингового поточного контролю

Курс „Психологія та педагогіка” складається із загального об’єму 54 годин (1,0 кредит). Аудиторна робота – 26 годин: лекцій – 14 годин, семінарських занять – 8 годин, контролю знань – 4 години. Позааудиторна самостійна робота – 28 години.

Рейтинговий поточний контроль знань за курсом „Психологія та педагогіка” має наступну схему виконання:

Рейтинг кожного модуля складається із суми *середніх* оцінок за:

- аудиторну роботу студента впродовж вивчення учбового матеріалу модуля;
- поза аудиторну самостійну роботу студента впродовж вивчення учбового матеріалу модуля
- модульний колоквіум.

Оцінка аудиторної роботи студента

Поточне оцінювання всіх видів учбової діяльності студента здійснюється в національній 4-х бальній системі (“5”, “4”, “3”, “2”). В кінці вивчення учбового модуля викладач виставляє середню оцінку за аудиторну роботу студента. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал таким чином:

Національна система оцінки		Рейтингова система, бали
бальна	словесна	
5	відмінно	10
4	Добре	8
3	Задовільно	6
2	Незадовільно	4
Відсутність на заняттях	Незадовільно	0

Рейтинг оцінки аудиторної роботи додається до загального рейтингу модуля 1.

Оцінка позааудиторної роботи студента

Поза аудиторна оцінка самостійної роботи студентів складається з оцінки рівня підготовки до лекцій і практичних занять та рівня виконання рефератів. Рівень підготовки до лекцій і практичних занять оцінюється в аудиторній роботі. Рівень виконання рефератів оцінюється у розмірі 20 балів рейтингу наступним чином.

Стан виконання реферату	Критерії оцінювання	Національна оцінка словесно	Рейтингова система, бали
оформлений у вигляді брошури (формат А4) із відповідним титульним листом	Тема розкрита повністю, наданий список літературних джерел за останні 2 роки, існують посилки у тексті на літературні джерела, виділені заголовки підрозділів, які висловлюють окрему закінчену думку, а також є план реферату.	Відмінно	18-20 балів
	Тема розкрита повністю, але є припустимі неточності або помилки смислового характеру при написанні реферату, або не наданий список літературних джерел (джерела взяті за термін, раніше 2-х останніх років), немає посилки у тексті на літературні джерела.	Добре	15-17 бали
	Тема розкрита частково, не наданий список літературних джерел, немає посилки у тексті на літературні джерела, не виділені заголовки підрозділів плану, які висловлюють окрему закінчену думку, а також немає плану реферату.	Задовільно	11-14 балів
	Тема не розкрита	Незадовільно	0 балів

Визначення результатів рейтингового поточного контролю

Рейтинговий поточний контроль оцінюється за результатами рейтингів модулів. Для курсу „Психологія та педагогіка” передбачений тільки модуль 1. Таким чином рейтинг модулю 1 є результатом рейтингового поточного контролю знань магістрів при вивченні дисципліни. Визначення рейтингу за поточні знання студентів наведені нижче.

Вид поточного контролю	Кількість зарахованих балів		Оцінка за шкалою ECTS		Коментарі
	мінімум	максимум	мінімум	максимум	
Аудиторна робота	6	10	E	A	Підсумковий контроль складений
Контрольна робота					
Колоквіум	38	70	E	A	
Реферати	11	20	E	A	
Підсумок поточного контролю	55	100	E	A	

Якщо за результатами поточного модульного контролю магістром-економістом не набрано мінімальну кількість балів (55), він обов'язково проходить підсумковий рейтинговий контроль (складання заліку).

Підсумковий рейтинговий контроль

Підсумковий рейтинговий контроль передбачає складання заліку за курсом „Психологія і педагогіка” наприкінці вивчення цього курсу. Залік припускає перевірку теоретичних і практичних знань і умінь студентів з усіх питань курсу. Умови складання заліку мають три варіанти дій, які наведені нижче.

- 1) Підсумок оцінювання знань (залік) здійснюється за результатами поточного модульного контролю, завдання якого оцінюються у діапазоні від 0 до 100 балів. Підсумковий бал за результатами поточного модульного контролю визначається під час останнього лекційного заняття та є основою для виставлення заліку з дисципліни „Психологія та педагогіка”.
- 2) Викладач має право виставити залік за умови, якщо студент набрав не менш, ніж 55 балів за підсумком поточного модульного контролю.
- 3) Студент, який не набрав за результатами підсумкового модульного контролю 55 балів, зобов'язаний складати залік.

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується у ДДМА	Оцінка за національною шкалою	Коментарі результатів складання заліку
A	90 - 100	5 (відмінно)	Зараховано (Залік складений успішно)
B	81 - 89	4 (добре)	Зараховано (Залік складений успішно)
C	75 - 80	4 (добре)	Зараховано (Залік складений успішно)
D	65 - 74	3 (задовільно)	Зараховано (Залік складений)
E	55 - 64	3 (задовільно)	Зараховано (Залік складений)
FX	30 - 54	2 (незадовільно)	Не зараховано (Залік не складений, але надана можливість повторного складання)
F	0 - 29	2 (незадовільно)	Не зараховано (Залік не складений із обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Критерії оцінки заліку:

“Зараховано” ставиться, якщо продемонстровано:

- 1) задовільні знання у викладі теоретичного матеріалу з вживанням відповідної термінології і лексики та наведенням відповідних прикладів;
- 2) припускається мовна помилка, яка не спотворює основний зміст відповіді;
- 3) враховуються семантична насиченість відповіді, повнота викладення, уміння виразити свої думки із наданого питання.

“Незараховано” ставиться, якщо виявлено:

- 1) незнання теоретичного матеріалу курсу і невміння виразити свої думки із запропонованого питання;
- 2) незадовільне уміння і навички практичного застосування стратегічного аналізу та

вміння висловити свої думки;

3) значні мовні помилки, що спотворюють зміст відповіді;

Протягом складання заліку при необхідності студенту можуть бути поставлені додаткові питання.

IV.6 КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Навчальним планом дисципліни передбачено 1 контрольну роботу та колоквіум.

Контрольна робота охоплює теми 1-3. Її мета – перевірити знання студентів щодо особливостей предмету психології та педагогіки, їх завдань та методів, а також, характеристик психічних процесів: уваги, відчуття, сприйняття, емоцій та волі.

Колоквіум охоплює теми всього курсу. Його мета – перевірити знання студентів щодо визначення типів психічних явищ, механізму функціонування психіки людини, категорій та методів педагогічного впливу при формуванні особистості в навчально-виховному процесі.

Контрольні завдання та завдання колоквіуму на кожен контрольну роботу додаються до робочої навчальної програми в додатку 2.

V МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Рекомендації по викладанню дисципліни

На лекціях слід викладати основну частину теоретичного матеріалу, доповнюючи його характерними прикладами. Питання навчального курсу, які, завдяки обмеженості часу навчальних занять, не можуть бути розглянуті на лекціях, повинні бути опановані на семінарських заняттях в ході заслуховування докладів і рефератів, а також проведенні психологічних тестів на визначення певних психологічних якостей відповідно теми завдання. Такого роду питання повинні конкретизувати і деталізувати знання студентів по основних проблемах навчального курсу, які розглядаються на лекціях і містяться в опублікованих конспектах лекцій за курсом «Психологія і педагогіка». Враховуючи достатньо високий рівень студентів, що навчаються на третьому курсі, слід підбирати і компонувати лекційний матеріал з орієнтацією на підвищений рівень аудиторії. В лекційному курсі необхідно систематизацію і класифікацію психологічних знань сучасного рівня науки і визначення основних закономірностей психічної діяльності.

Основні цілі семінарських занять – розвиток у студентів вміння визначати та відрізнити певні психічні явища і їх значення для практичної діяльності. Основні засоби розвитку подібних навичок – рішення психологічних задач, виконання вправ, розвиток вмінь вибирати правильну альтернативу із багатьох варіантів шляхом розбору навчальних тестів, організації дискутування проблем для творчого обговорення, що містять в собі логічне протиріччя, аналіз конкретно практичних ситуацій. При необхідності на семінарських заняттях можуть вивчатися доповнюючі теоретичні матеріали і розглядатися приклади, які доповнюють окремі теоретичні положення.

В ході семінарських занять необхідно добитися того, щоб студент:

- Вмів правильно вистроювати логіку в рішенні психологічних задач, опираючись на вивчені закономірності та властивості психічних явищ;
- вірно обґрунтував кожне визначення своєї відповіді;
- вмів з багатьох варіантів вибрати правильну альтернативу;
- на основі аналізу ситуації чи процесу вмів зробити висновок про певні характеристики психічного явища, та якості практичної реалізації обставин.

Згідно цього, кафедра підбирає відповідні практичні завдання: вправи, задачі, тести, проблеми, психологічні ситуації, ділові ігри.

Контроль знань студентів в ході вивчення перших трьох тем здійснюється таким чином. Передбачені слідуєчі форми контролю:

- одна контрольна робота;
- один бліц-облік;
- одне опитування;
- виступ с доповіддю на семінарському занятті;

Контроль знань студентів в ході вивчення других трьох тем здійснюється по наведених нижче контрольних точках. Використовуються такі форми контролю:

- перевірочний тест;
- виступ с доповіддю на семінарському занятті;
- одне тематичне тестування;
- одна усна відповідь.

VI НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

6.1 Список основної літератури

- 1 Андреева Г.М. Социальная психология. - М.: Изд-во МГУ, 2001.- 486с.
- 2 Гамезо М.В., Домашенко И.А. Атлас по психологии.- М.: Просвещение, 986.- 273 с.
- 3 Збірник тестів і завдань з курсу „Основи психології і педагогіки” (для самот. роб.). Укл. Кудерська Т.В., Дьяков С.І.- Краматорськ: ДДМА, 2001.-62с.
- 4 Кордуэл М. Психология. А – Я: Словарь – справочник. М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 448 с.
- 5 Лихачев Б.Д. Педагогика: Курс лекций. - М.: Прометей, 1992.- 400 с
- 6 Маклаков А.Г. Общая психология. СПб.: Питер, 2002 – 592 с.
- 7 Мясоїд П.А. Загальна психологія: К.: Вища шк., 2001. – 487 с.
- 8 Общая психология. Курс лекций. /Сост. Рогов Е.И. - М.: ВЛАДОС, 1995.- с.
- 9 Опорний конспект лекцій з дис. „Основи психології і педагогіки”. Укл. Кудерська Т.В., Дьяков С.І.- Краматорськ: ДДМА, 2001.- 95 с.
- 10 Основи психології: Підручник / За заг. Ред. О.В. Киричука, В.А.Роменця.- 3-те вид. К.: Либідь, 1997.-632 с.
- 11 Психология. Под общ. Ред. Дружинина. СПб.: Питер, 2002. – 672 с.
- 12 Психология: Учебник. Под ред. Крилова А.А. - М.: Проспект, 2001. - 584с.
- 13 Сабуров А.С. Психология: Курс лекций.-М.: Лекс, 1996.-208с.
- 14 Статінова Н.П., Сень Г.П. Основи психології та педагогіки. К.: Київ. НТЕУ, 2002.- 346с. Столяренко Л.Д. Основы психологии. Ростов н/Д: Феникс, 1996.-736с.
- 15 Столяренко Л.Д. Психология и педагогика для тех. вузов. Ростов н/Д: „Феникс”, 2001.- 512 с.
- 16 Радугин А.А. Психология и педагогика.- М.: Центр, 1996.- 336с.
- 17 Радугин А.А.Психологія. М.: Центр, 2003.- 400с.
- 18 Харламов И.Ф. Педагогика.- М.: Вышш.шк., 2002.- 338с.
- 19 Ярошевский М.Г. История психологии.-М.: Мысль, 1985.- 575с.

6.2. Список додаткової літератури

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры. Психология человеческой судьбы — Минск: Прамеб, - 1992. — 400с.
2. Бернс Р. Развитие Я—концепции и воспитание: Пер. с англ. М.: Прогресс, 1986. —420 с.
3. Божович Л. И. Избр. психол. труды : Проблемы формирования личности. М.: Междунар пед. акад., 1995. — 212 с.
4. Вікова психологія / За ред. Г.С.Костюка. К.: Рад. шк., 1976. — 269 с
5. Войтко В.І. Психологічний словник. - К.: Вища шк., 1982-204с.
6. Видинеев Н.В. Природа интеллектуальных возможностей человека.- М.: Мысль, 1989.- 173с.
7. Добрович А.Б. Общение: наука и искусство.-М.: Знание, 1980. -159с.
8. Додонов Б.И. У світі емоцій.- К.: Політиздат, 1987.-139с.
9. Ждан А.Н. История психологии: от античности до наших дней: Учебник для вузов.- М.: МГУ, 1990.-139с.
10. Зимбардо Ф. Застенчивость: Пер. с англ. - М.: Педагогика, 1991.- 207с.
11. Колесов Д.В. Введение в общ. психологию М.: изд. МПСИ, 2002.- 736с
12. Курбатов В.И. Стратегия делового успеха: Уч. пос. - Ростов н/Д: Феникс, 1995.-416с.
13. Леви В.Л. Искусство быть собой: индивид. психотехника.- М.: Знание, 1991.-253с.
14. Маслоу А. Психология бытия: Пер. с англ. — М.: Рефл.-бук; К.: Ваклер, 1997. — 304 с.
15. Психология и этика делового общения. Под ред. Лавриненко В.Н. М.: ЮНИТИ – Дана, 2000. – 415 с.
16. Слуцкий В.И. Элементарная педагогика или как управлять поведением человека.- М.: Просвещение, 1992.-159
17. Франкл В. Человек в поисках смысла: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1990. – 368 с.
18. Фромм Э. Искусство любви. Исследование природы любви: Пер. с англ. Минск: Полифакт, 1990. — 380 с.
19. Шабельников В.Н. Психология души. М.: Изд. Центр «Академия», 2003. 240 с.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Доцент

Ст. викладач

Кудерська Т.В.

Яцишина Ю.М.

ДОДАТОК 1

Перелік практичних завдань і доповідей для самостійного вивчення студентами тем курсу
Таблиця 1 – Перелік завдань, доповідей для самостійного вивчення студентами курсу
«Психологія і педагогіка»

№ТемИ	Перелік завдань і доповідей для самостійного вивчення студентами тем курсу	Форма звітності	Час на виконання СР
1	1. Підготовка к обговоренню питань з дисципліни, проблемних ситуацій. 1. Підготовка доповідей: - етикет знайомства; - як дарити подарунки; - як вести себе в театрі, на виставці; - правила поведінки в закладах, суді. 2. Підготовка к обговоренню проблемних питань.	Зошит для семінарських робіт, розгляд матеріалу вхідних тем. Текст доповіді; зошит для семінарів; розбір проблемних ситуацій	3
2	1. Підготовка до контр. роботи: самост. вивчення теми: „Емоційно-вольова сфера”. 2. Підготовка доповідей: - емоції як цінність. проблема волі; - Фрейд і проблема бессвідомого. - природа сну і сновидів; 3. Підготовка к обговоренню проблемних питань. 1. Підготовка доповідей: - вплив звука на життєдіяльність людини. - одяг на прийомах і презентаціях; - характер и почерк; - геніальність; 2. Підготовка к обговоренню проблемних питань.	[8, с.1357-396; 10, с28-36; 17, с139-155; 19, с219-238; 15, с69-100.] Текст доповіді зошит для семінарів; розбір проблемних ситуацій Текст доповіді зошит для семінарів; розбір проблемних ситуацій	12
3	1. Підготовка доповідей: - вплив запаху на життєдіяльність людини; - вплив кольору на життєдіяльність людини; - вплив світла на життєдіяльність людини; - природа ілюзій. 2. Підготовка к обговоренню проблемних питань. 1. Підготовка доповідей: - азартні ігри. Психологія обману; - вплив музики на життєдіяльність людини; - циганські гадання. 2. Підготовка к обговоренню проблемних питань.	Текст доповіді, зошит для семінарів; розбір проблемних ситуацій Текст доповіді, зошит для семінарів; розбір проблемних ситуацій	4
4	1. Підготовка доповідей: - гадання, цілителі, екстрасенси; - злочинність за кордоном; - під прикриттям віри. 2. Підготовка к обговоренню проблемних питань. 1. Підготовка доповідей: - обдарованість дітей; - сором'язливість. 2. Підготовка к обговоренню проблемних питань.	Текст доповіді зошит для семінарів; розбір проблемних ситуацій. Текст доповіді, зошит для семінарів; розбір проблемних ситуацій	4
	Всього:		23

Перелік питань, які рекомендовано для поглибленого вивчення студентами наведено в таблиці 7.

Таблиця 7 - Перелік питань, які рекомендовано для поглибленого вивчення студентами

№ теми	Перелік теоретичних питань	Додаткова література
1	- Психологія: від античності до наших днів?	[9, 139 с.]
2	- Зв'язок мозку і психіки? - Вплив психіки на організм? - Еволюція психіки?	Ол: [19, с. 82-98, 99-121]
3	- Емоції. Їх значення? - Детермінанти поведінки людини?	[8, 139 с.] 11, с. 162-234]
4	- Проблеми формування особистості? - Суб'єкт і суб'єктність?	[3, с. 7-98] [11, с. 235-353]
5	- Сором'язливість? - Адаптація і психологічний захист? - Значимість і ценз?	[10, 207 с.] [11, с. 437-531] [11, с.354-436]
6	- Я- концепція і самовиховання? - Відслонення та патологія поведінки?	[2, с. 6-60] [11, с. 532-691]
7	- Самоактуалізація особистості?	[19, с. 139-199]
8	- Мистецтво спілкування.	[7, 159 с.]

ДОДАТОК 2

2.1. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

(в якості прикладу)

КОНТРОЛЬНА РОБОТА №1

Варіант 1

- 1 Увага, фізіологічна основа, типи і властивості. (10 балів).
- 2 Пам'ять: типи, процеси, теорії пам'яті. Критерії продуктивності. Прийоми розвитку пам'яті (10 балів).
- 3 Емоції, функціональна роль. Типи і характеристика. (10 балів).

Варіант 2

- 1 Відчуття, фізіологічна основа, типи і властивості відчуттів. Закон Вебера-Фехнера, пороги відчуттів. (10 балів).
- 2 Мислення: поняття, типи. Форми логічного розвитку. Інтелект. (10 балів).
- 3 Воля, функціональна роль, якості воли. Структура вольового акту. Абулія. (10 балів).

Додаткові питання (на вибір 1-2 питання, не більш як 15 балів):

- Предмет психології, форми психічних явищ. (5 балів).
- Сприйняття. Фізіологічний механізм. Властивості. Порушення. (10 балів).
- Уявлення. Фізіологічний механізм. Типи. Функції. (5 балів).
- Уява: фізіологічна основа, типи. Прийоми творчої уяви. (10 балів).

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

(тести)

1 вариант

Первый уровень:

1. Основные формы проявления психики человека:

- а) психические процессы, психические состояния, психические свойства
- б) психические средства, психические состояния, психические механизмы
- в) психические переживания, психические расстройства, психические образования

2. К психическим процессам относят:

- а) познавательные и эмоционально – волевые
- б) регулятивные и эмоционально – волевые
- в) регулятивные и мыслительные

3. За операции изобразительной деятельности отвечает:

- а) левое полушарие
- б) правое
- в) оба

4. Избирательность восприятия, обусловленная предшествующим опытом, отношением человека к окружающей действительности, называется:

- а) абстракция
- б) апперцепция
- в) аффелиация

5. Послепроизвольным бывает:

- а) ощущение
- б) внимание
- в) восприятие

6. Вид мышления, непосредственно включенного в деятельность, это:

- а) наглядно – образное
- б) предметно – действенное
- в) абстрактно - логическое

7. Стенические эмоции – это эмоции:

- а) подъёма настроения
- б) спада настроения
- в) отсутствия настроения

8. Свойства нервной системы, определяющие тип темперамента (по Павлову):

- а) сила, быстрота и выносливость
- б) скорость, уравновешенность, стойкость
- в) уравновешенность, сила, подвижность

9. Эмоционально устойчивыми типами являются:

- а) флегматик и сангвиник
- б) меланхолик и холерик
- в) сангвиник и холерик
- г) флегматик и меланхолик

10. Темперамент – это:

- а) психические аспекты поведения
- б) свойства нервной системы
- в) качества характера

11. Психика – это:

- а) система организма, позволяющая познавать мир
- б) свойство высокоорганизованной материи, заключающееся в активном отражении субъектом объективного мира и саморегуляции на этой основе своего поведения и деятельности

в) внутренний мир человека

12. Самой продолжительной эмоцией является:

а) аффект

б) чувство

в) настроение

13. Человек – это:

а) социальное существо, обладающее способностью говорить и мыслить

б) биологическое существо, имеющее задатки к речи и мышлению

14. В личности прежде всего выделяется:

а) природная сущность

б) социальная сущность

15. Основные психические свойства личности:

а) направленность, темперамент, характер, способности

б) мотивация, темперамент, задатки, характер

в) индивидуальность, способности, темперамент, характер

2 вариант

Первый уровень:

1. Предмет современной научной психологии – это изучение:

а) особенностей поведения человека

б) закономерностей развития и функционирования психики

в) закономерностей сознания человека

2. В группу познавательных психических процессов входят:

а) ощущение, восприятие, память, мышление, воображение, воля, эмоция

б) ощущение, воля, эмоции, восприятие, память, представление, воображение

в) ощущение, восприятие, представление, воображение, память, мышление, речь

3. За операции математического вычисления отвечает:

а) левое

б) правое

в) оба полушария головного мозга

4. Изменение чувствительности анализатора под воздействием внешних условий:

а) синестезия

б) адаптация

в) сензитивность

5. Физиологическая основа представлений:

а) нервные межанализаторные связи

б) «следы», остающиеся в коре больших полушарий после восприятий

в) доминанта

6. Вид мышления на основе понятий:

а) предметно – действенное

б) наглядно – образное

в) абстрактно – логическое

7. Чувством не является:

а) любовь к Родине

б) чувство голода

в) чувство прекрасного

8. Эмоционально неустойчивые типы:

а) флегматик и сангвиник

б) меланхолик и холерик

в) флегматик и меланхолик

9. Личностью не является:

- а) младенец
  - б) большой тяжелым психическим расстройством
  - в) все являются
  - г) все не являются
10. Волевое поведение проявляется в:
- а) преодолении преград на пути к цели
  - б) гармонизации мотивов
  - в) устранении внутренних конфликтов

2.2. ЗАВДАННЯ ДО КОЛОКВІУМУ

(в якості прикладу)

Варіант №1

I. Виконайте тест:

1. Предмет сучасної наукової психології - це вивчення:
  - а) особливостей поведінки людини;
  - б) закономірностей функціонування і розвитку психіки;
  - в) закономірностей свідомості людини.
2. Відчуття по своєму походженню і змісту:
  - а) суб'єктивно;
  - б) об'єктивно;
  - в) всі відповіді вірні.
3. Емоції і відчуття є:
  - а) психічні процеси;
  - б) психічні властивості;
  - в) психічні утворення.
4. Психічні стани характеризуються:
  - а) відносною стійкістю;
  - б) мінливістю;
  - в) обидві відповіді не вірні
5. Особою не є:
  - а) хворий шизофренією;
  - б) хворий дебілізмом;
  - в) обидва не є;
  - г) обидва є.
6. Спілкування- ця взаємодія:
  - а) людини з світом матеріальних речей і явищ;
  - б) людей один з одним в певній знаковій системі.

II. Закінчіть фразу:

1. Психіка- це..
2. До психічних властивостей особи відносяться..
3. Отрасль педагогіки, що досліджує наукові основи навчання і освіти називається.
4. Основними компонентами психіки є: ...

Варіант № 2

I. Виконайте тест:

1. Основні функції психіки:
  - а) пізнання і регуляції;
  - б) сприйняття і регуляції;
  - у) переробка інформації;
  - г) віддзеркалення і регуляції.
2. Фізіологічною основою відчуттів є:
  - а) нервовий процес, що виникає при дії подразника на адекватний йому аналізатор;
  - б) розвинені органи чуття, що взаємодіють із зовнішнім світом;
  - в) механізм взаємодії процесів збудження і гальмування.
3. Емоції виражають:
  - а) об'єктивне відношення до дійсності;
  - б) суб'єктивне відношення людини до дійсності.
4. Стенічні стани:
  - а) підвищують життєдіяльність організму;
  - б) знижують життєдіяльність організму.
5. Індивід- це представник:
  - а) людського суспільства;
  - б) людського роду;
  - в) обидва варіанти вірні;
6. Уява- це:
  - а) те, що людина може придумати;
  - б) особливий вид фантазії.
  - в) особливий вид уявлень.

II. Закінчіть фразу:

1. Відчуття - це..
2. На продуктивність пам'яті впливають..
3. По Гіппократу розрізняють наступні типи темпераменту.
4. У житті людей емоцій виконують такі основні функції, як..

Варіант № 3

I. Виконайте тест:

1. Основні форми психіки людини:
  - а) психічні процеси, психічні стани, психічні властивості;
  - б) психічні засоби, психічні стани, психічні механізми особи;
  - в) психічні способи, психічні процеси, психічні властивості.
2. Інтенсивність відчуттів зв'язана з силою подразника:
  - а) прямо пропорційно;
  - б) логарифмічно;
3. Чи є відчуття природженими:
  - а) так;
  - б) ні.
4. Ступінь реакції людини на стрес залежить:

- а) від сили і тривалості стресора;
  - б) сили нервової системи;
  - в) якостей особи;
  - г) всі відповіді вірні.
5. Емоційно нестійкими типами є:
- а) флегматик і сангвінік;
  - б) меланхолік і холерик;
  - в) сангвінік і холерик;
  - г) флегматик і меланхолік;
6. Уява - це:
- а) те, що людина може придумати;
  - б) особливий вид фантазії.
  - в) особливий вид уявлень.

II. Закінчіть фразу:

1. Увага - це..
2. Уявлення виконують функції: .....,.
3. Компонентами особистості є.....
4. Соціальні ролі особи можна розділити на ...

Варіант №4

I. Виконайте тест:

1. Психологія як експериментальна наука оформилася:
  - а) до кінця 18 століття;
  - б) до кінця 19 століття;
  - в) до кінця 20 століття.
2. Ілюзія це спотворене:
  - а) відчуття;
  - б) сприйняття;
  - в) уява.
3. Який з видів пам'яті діє протягом найкоротшого часу:
  - а) сенсорна пам'ять;
  - б) короткочасна пам'ять;
  - в) оперативна пам'ять.
4. Здатність управляти поведінкою - це властивість:
  - а) воля;
  - б) відчуттів;
  - в) уяви;
5. Особистість - це:
  - а) те, що людина є;
  - б) кожна людина;
  - в) соціалізована людина.
6. Холеричний - це інертний, спокійний, врівноважений тип темпераменту:
  - а) це - вірно;
  - б) це невірно.

II. Закінчіть фразу:

1. Уява - це..
2. По активності суб'єкта розрізняють наступні види уваги: .....,.
3. До чинників, що впливають на розвиток особи, відносяться: ...

4. Дидактика - це...

Варіант №5

I. Виконайте тест:

1. Психіка - це:
  - а) стан душі;
  - б) внутрішній світ людини;
  - в) властивість мозку відображати мир і пристосовуватися до нього.
2. Відчуття - це:
  - а) дія предметів на органи чуття;
  - б) процес віддзеркалення властивостей предметів;
  - в) те, що людина відчуває своїми органами чуття.
3. Уява - це:
  - а) те, що людина може придумати;
  - б) особливий вид фантазії;
  - в) особливий вид уявлень.
4. Пам'ять - це:
  - а) те, що людина запам'ятала;
  - б) те, що віддрукувалося в свідомості людини;
  - в) те, що людина відобразила, зберегла і відтворила.
5. Особа - це:
  - а) те, що людина є;
  - б) кожна людина;
  - в) соціалізована людина.
6. Який напрям психології займається тільки спостереженням і обговоренням поведінки людини:
  - а) біхевіоризм;
  - б) психоаналіз;
  - в) НЛП (нейро-лінгвістичний напрямок).

II. Закінчіть фразу:

1. Основні форми прояву психіки – це .....,...
2. На продуктивність пам'яті впливають: .....,...
3. Причина довільної уваги носить ...характер.
4. Відчуття можна розділити на .....,.....

Варіант №6

I. Виконайте тест:

1. Психологія як самостійна наука оформилася:
  - а) у стародавній Греції;
  - б) у 19 столітті;
  - в) у 20 столітті.
2. З. Фрейд є основоположником:
  - а) біхевіоризму;
  - б) психоаналізу;
  - в) гуманістичної психології.
3. Закон Вебера - Фехнера встановлює закономірність між:

- а) відчуттям і подразником;
  - б) предметом і образом;
  - в) уявою і образом.
4. Темперамент - це:
- а) природжені особливості нервової системи;
  - б) придбані здібності нервової системи;
  - в) не залежить від нервової системи;
5. Педагогіка - це:
- а) наука про освіту;
  - б) наука про виховання;
6. Хворобливе безвілля- це:
- а) амнезія;
  - б) абулія;
  - в) дезадаптація.

II. Закінчіть фразу:

1. До психічних процесів відносяться – це .....
2. До основних категорій педагогіки відносяться: ..
3. Під емоціями розуміють..
4. Стенічні стани - це психічні стани, які ....

Варіант №7

I. Виконайте тест:

1. Відчуття по своєму походженню і змісту:
  - а) суб'єктивно;
  - б) об'єктивно;
  - в) обидва відповіді вірні.
2. Сприйняття - це:
  - а) сума відчуттів;
  - б) не зводиться до суми відчуттів;
  - в) не має до відчуттів відношення.
3. Ілюзія - це:
  - а) спотворене сприйняття за наявності об'єкту спотворення;
  - б) спотворене сприйняття за відсутності об'єкту спотворення.
4. Неуважність це:
  - а) результат захворювання;
  - б) результат неправильного виховання;
  - в) обидві відповіді вірні.
5. Порушення пам'яті, що виникає за наявності локальних уражень мозку, називаються:
  - а) абулією;
  - б) амнезією;
  - в) анальгезією.
6. Про який психічний процес йде мова в цитаті М. Горького про те, що « саме вигадка і задум піднімають людину над тваринами»- це:
  - а) уявлення;
  - б) уява;
  - в) сприйняття.

II. Закінчіть фразу:

1. Спілкування - це...

2. Психічний стан, що виявляється в підвищеному, радісному, веселому настрої, не відповідне дійсності, називається ..
3. Методи наукового психологічного дослідження можна розділити на 4 групи: ..
4. Окремо взята людина, представник людського роду - це..

Варіант №8

I. Виконайте тест:

1. Чи володіє психікою собака?
  - а) так;
  - б) ні;
2. Мислення - це соціально обумовлений процес:
  - а) це - вірно;
  - б) іноді - ні;
  - в) носить індивідуальний характер.
3. Створення нових образів на основі раніше сприйнятих - це:
  - а) мислення;
  - б) уява;
  - в) сприйняття.
4. Холеричний - це інертний, спокійний, урівноважений тип темпераменту:
  - а) це вірно;
  - б) це невірно.
5. Общенье- це процес передачі інформації:
  - а) це - вірно;
  - б) це частково вірно;
  - в) це невірно.
6. До типових негативних психічних станів можна віднести (не менш трьох).

II. Закінчіть фразу:

1. У житті людей емоції виконують такі основні функції як...
2. Теорія навчання і освіти в педагогіці називається ..
3. До видів мислення відносяться: ..
4. Інтенсивність відчуттів пропорційна силі подразника.

Варіант №9

I. Виконайте тест:

1. Рефлекси:
  - а) завжди природжені;
  - б) зустрічаються тільки у тварин;
  - в) мають мало відношення до виживання;
  - г) всі відповіді невірні
2. Сенсорна пам'ять:
  - а) діє на рівні рецепторів;
  - б) діє менше однієї секунди;
  - в) обидві відповіді невірні.
3. Особистість - це:
  - а) соціальна характеристика людини;
  - б) доросла людина;

- в) вільна людина.
- 4. Що таке дидактика?
  - а) це теорія навчання і освіти;
  - б) це теорія навчання;
  - в) це теорія навчання і виховання.
- 5. Физиологическая основа відчуттів - дія:
  - а) домінанти;
  - б) аналізатора;
  - в) синтезатора.
- 6. Стрес - це:
  - а) вольовий стан;
  - б) емоційний стан;
  - в) інтелектуальний стан.

II. Закінчіть фразу:

- 1. Сприйняття - це...
- 2. Розрізняють такі основні фази сну: ..
- 3. До типів темпераменту (по Павлову) відносять: ..
- 4. Співпереживання, збагнення емоційного світу іншої людини називають..

Варіант №10

I. Виконайте тест:

- 1. Відчуття - це:
  - а) сприйняття навколишнього світу за допомогою органів відчуття;
  - б) те, що можна відчутти, побачити;
  - в) віддзеркалення окремих властивостей предметів.
- 2. Уява властива:
  - а) будь-якій людині;
  - б) всією вищою твариною;
  - в) тільки творчим людям.
- 3. Ілюзія - це порушення:
  - а) уваги;
  - б) сприйняття;
  - в) пам'яті.
- 4. Стрес - це:
  - а) вольовий стан;
  - б) емоційний стан;
  - в) інтелектуальний стан.
- 5. Яке з явищ можна віднести до процесів пам'яті:
  - а) ілюзія;
  - б) забуває;
  - в) фантазія.
- 6. Інтелект - це:
  - а) процес абстрактного міркування;
  - б) здібність до міркування;
  - в) процес творчості.

II. Закінчіть фразу:

- 1. До форм логічного мислення відносяться:...

2. Спотворене сприйняття без об'єкту спотворення називається: ..
3. До засобів спілкування відносяться: ..
4. Предметом сучасної психології є..

2.3.КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ

виконання завдань комплексної контрольної роботи

з дисципліни «Психологія і педагогіка»

Мета комплексної контрольної роботи (ККР) – визначити ступінь опанування студентами щодо визначення форм та типів психічних явищ, механізмів функціонування психіки людини, категорії та методи педагогічного впливу при формуванні особистості.

ККР містить три завдання, які охоплюють положення курсу..

Структура і склад ККР дозволяють у повному обсязі оцінити знання дисципліни «Психологія і педагогіка».

Структура комплексної контрольної роботи:

Завдання 1. Теоретичні питання (тест) –50/30 балів.

Завдання 2.Закінчити фразу– 50/25 балів.

Критерії оцінки:

Менше 55 балів – «незадовільно» F, FX;

55 – 74 бали – «задовільно» E;

75 – 89 балів – «добре» C, B;

90 – 100 балів – «відмінно» A.